

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Conflict legacies

Both, J.C.

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Both, J. C. (2017). Conflict legacies: Understanding youth's post-peace agreement practices in Yumbe, north-western Uganda.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <http://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

SUMMARY

Conflict legacies

Understanding youth's post-peace agreement practices in Yumbe, north-western Uganda

A dissertation about research in Yumbe District in north-western Uganda is likely to start with reference to the ruins that are found scattered across Yumbe's landscape and by narrating past episodes of violence. The physical legacies of the Idi Amin period (1971–1979), during which many men from the region fought alongside Amin and for which the population was later collectively punished, are powerful and speak to the imagination; however, these are not innocent images. They risk reinforcing the stereotypes that have for so long characterized the region and its people as violent, the roots of which go much farther back than the Amin regime, to pre-colonial and colonial times. In this dissertation, I question the legacies of decades of conflict—especially the armed conflicts that ensued when Amin was removed from power—in the younger generation in Yumbe. I look at how young people—those aged roughly 20 to 35 who themselves grew up in times of conflict—now engage with this particular past and with the peace that was signed in 2002. The ruins and narratives of conflict are an important reference point for the younger generation, who grew up next to such ruins and now sometimes pose proudly in front of these dilapidated buildings when they take photographs of themselves and their families. How do these young people relate to the history of the region? And what does such posing as practice tell us about the role of conflict legacies in their lives?

In the introduction to this dissertation, I start by showing other practices that deserve investigation—namely, how memories of past conflict were used to impose fear during the 2011 elections and motivated certain types of acting by various parties in the so-called 'post-conflict' social fabric. These various practices are an example of how legacies from the past give shape to a range of emotional, social, and political practices in the region today. These observations and the analysis of such practices are at the core of this research's interest, which questions the *legacies of conflict* in a community now officially living in peace since a peace agreement was signed in 2002. I argue that the study of people's practices in the present can shed light on whether a real break is experienced in the social–political domain between the past and the present: a past that was marked by violent conflict and marginality, and a present that is officially peaceful after the peace agreement signed in 2002, which included commitment towards undoing the region's marginality and was meant to bring a definitive end to the region's recurring rebellions.

For, when we depart from the notion that the region has a very long history of experiencing armed conflict, the question is this: where lies the capacity for inhabiting peace for a society and individuals, both of which have been shaped by an environment that had violent conflict as one of its dominant historical characteristics and have suffered a constant political reiteration of violent stereotypes and related conflicts? This research

investigates the persistent forces of violent legacies and how they structure experiences in a society (Dumont 1992: 277, cited by Peluso & Watts 2001: 6), as opposed to a society's and an individual's capacities to instigate social change vis-à-vis a seemingly historical destiny (Ortner 2006; Van Dijk et al. 2007: Introduction). The research studies this question from the particular perspective of those who grew up with conflict and matured in times of 'peace'. I argue that this generational focus is particularly relevant for understanding the impact of the legacies of past conflicts on society.

To address these questions I explore several practices by young people, using a fine-grained ethnographic approach focussing on young people's daily practices and biographical narratives. The results of this research lay bare intricate dynamics and allow me to untangle how some legacies of conflict operate in present-day Yumbe's social, economic, and political fabric.

But in order to understand these practices and their relation to conflict legacies, an understanding of the regional history is crucial. In Chapter 2, therefore, I first offer an adapted reading of Yumbe's history and of the way in which the connection between the Aringa and the slave-raiding Nubi armies should be understood. This is an important point because the Aringa have often been portrayed as deeply influenced (read militarized and Islamized) through their early contact with the Nubi armies; however, my reading of available sources suggests that these processes probably took place later and were much influenced by the colonial establishment in the region in the early 20th century. Secondly, while the available sources remain limited, I have tried to sketch an image of how the time in which Idi Amin was in power in Uganda in the 1970s was experienced in Yumbe, from where many people joined his notorious army and secret services. And thirdly, I address how the dynamics of subsequent conflict in the region were extremely complex, with many different armed actors. The albeit incomplete reading of local conflict dynamics adds to existing information on these remote conflicts, concerning which relatively little is known or published.

The remaining chapters focus on an analysis of the empirical data obtained. More specifically, people's recurring experiences with violent conflict in Yumbe and the impact thereof on social life today form the theme of Chapter 3. This chapter is oriented towards people (over 40 years of age) who were victimized in one of the many armed conflicts in Yumbe and neighbouring regions (including south Sudan) between 1979 and 2002. In their accounts, this group of parents establishes a direct link between enduring poverty and the inability to overcome their experiences in the past. The legacies of the past that emerge here for young people are manifold and do not pertain just to the family sphere. We are presented with the image of a population predominantly left to its own devices to recover from persistent and debilitating experiences with extensive and enduring conflict. Many issues remain unresolved in the post-conflict environment 11 years after the peace agreement was signed, an agreement that contained unfulfilled promises of broad social, economic, and political rehabilitation. The chapter particularly emphasizes how life is shaped by material loss and how this influences the worldview of both generations. I argue in this chapter that it is key not to overlook such material effects of conflict and how they affect the next generation. This approach contrasts with the predominant focus on

people's psycho-social needs in post-conflict settings and suggests that the subject of material loss as a strong influence on people's dispositions requires more investigation.

In Chapter 4 a different group of parents in Yumbe and their relation to their children (sons in particular) is placed at the centre of the discussion. This chapter addresses the theme of militarism: it concentrates on how former military fathers lost their property and status in the post-Amin period of exile and how their sons relate to this lost wealth they have heard of but never possessed. The theme of material loss thus returns here as an influential factor, and the chapter portrays how Uganda's contemporary politics of recurrent promises of 'rehabilitation' (and the non-fulfilment of these promises) for former rebels and soldiers plays a role in encouraging many people in Yumbe to hold on to military identities. The impact thereof on fathering and the social reproduction of this militarized masculine model are explored in this chapter.

These chapters (3 and 4) show that there are reasons to believe that young people's perspectives on life in Yumbe have been shaped significantly by the forces of history and the intimate transference of its outcomes through parent-child relationships as well as political centre-periphery relationships. How then do young people themselves currently engage with this legacy? The remaining chapters focus on young people's positions, perspectives, and practices in Yumbe today. In their practices, we see how they try to position themselves vis-à-vis such a past and which resources they can engage with to challenge this past.

While the specific enduring legacies of violence presented in these two chapters obviously influence young people in Yumbe and draw attention to continuities (of their dispositions related to a position of marginality, poverty, loss, and militarism) in the remote district, the following three chapters pay more attention to ambiguities, diversity, and agency amongst young people in their post-peace agreement practices. The results do not allow the formulation of a straightforward single answer to the question about young people's post-peace agreement practices and the role of conflict legacies therein in Yumbe, but they do reveal intricate dynamics that point to the need for a localized understanding of war and peace dynamics.

The self-perception of young Aringa men in relation to prevailing ethnic stereotypes, masculinity, and violence in Yumbe forms the theme of Chapter 5. In the history of Yumbe, these identities are interconnected and have their roots in pre-, colonial, and post-colonial legacies (as discussed in Chapter 2). These continue to influence young marginal youths' social imaginaries concerning their future possibilities in the absence of alternative options in Yumbe. Much of their social and discursive positioning vis-à-vis these prevalent stereotypes comes from the prevailing conditions of poverty and their resulting difficulty in fulfilling the masculine role of provider for their young families. However, I also draw attention in the chapter to nuances and factors that explain the variety in young men's social positions and imaginaries. For example, I show how limited experiences with violence (in the family and/or individual history), access to education, and ability to obtain a regular income appear to be important factors generating more distance from the literal and powerful interpretations of the Aringa as inherently warrior-like that some youths rely on. Some young people actually claim they do not want to 'be in the regime' of the past and rather try to contribute to better

prospects for their own young families. In fact, better-off peers do try to actively engage with the disaffected youths, but envy also plays an important, if suppressed, role in the relationships between better-off and poor youth. In other words, this chapter shows how a social imagination people hold of themselves is fed by past experiences. Combined with an enduring deep poverty and lack of access to alternative opportunities (and therewith alternative self-imagery), this forms a potential impediment to lasting peace in Yumbe—where a specific group of young men feel they have only violent identities to identify with.

Despite this pre-disposition shared by young men in a marginal position towards potential and accepted use of violence as a last resort, Chapter 6 shows how many disaffected youths try to contribute to what they see as ‘social peace’ by chewing khat (locally referred to as *mairungi*). Following young people’s discourse on khat use is revealing of how they see the dangers in the post-conflict social fabric and the ways in which they negotiate their position vis-à-vis attitudes associated with times of conflict, such as roaming around at night, envying others, or thinking about their own grievances concerning the past. The adults in their surroundings hold different opinions, however, on young people’s drug use. They do not acknowledge that it is likely, following young men’s own analysis, that these drug practices prevent social disorder or a return to the bush to act on their grievances. Are the young men therefore correct when they claim that khat is peace-creating? The answer is ambiguous. Yes, with regard to how they try to engage in inward-directed elevation and aim not to envy the more well-off people (and peers) in their surroundings, nor to be guided by their painful grievances vis-à-vis their upbringing and missed education. But taking a closer look, we see that khat use impacts especially young women, the spouses of these young men that on average already have two children, and these children become more vulnerable to poverty and the absence of ‘fatherly love’. Therefore, it is not difficult to see how the young khat users potentially reproduce patterns that drove them to start using khat in the first place—patterns of childhood deprivation, school dropout, and absent parents—all of which were explained by reference to past conflict in Yumbe.

Chapter 7 brings to the fore an understanding of the widespread engagement in cross-border mobility by young men and women from Yumbe. More specifically, I focus on mobility between Yumbe and the new Republic of South Sudan (ROSS) after the country voted for secession and became independent from north Sudan on 9 July 2011. I show that at the time of my research, the perils involved in travelling and trying to make a living in south Sudan were many, but that this did not halt the recurrent movements of my interlocutors across the border. I explain that one important reason that young people went there, despite the insecurity and sometimes horrific anecdotes of violence, was the fact that they were familiar with the idea that there was always a war taking place somewhere in their surroundings—and, hence, a normalization of conflict (and reference to their own courage) meant that my interlocutors were not particularly hesitant about dangerous mobility. They were oriented more towards the opportunities they expected to find in Juba than towards the risks. This can also be explained by the long history of the West Nile people’s need to engage in the survival economy and, in particular, the Muslim Aringa experience and orientation towards ‘petty trading careers’ (also discussed in Chapter 2).

Despite these explanations, a closer look into young people's actual engagement in this temporary or long-term migration to south Sudan revealed very specific dynamics. Indeed, there was a large group of youngsters aiming to become 'traders' / engage in a migrant economy. However, something else also came to the fore—namely, the many cases in which the 'need to escape' informed the choice to 'run to Juba'. In a large number of cases, these choices concerned the consequences of what I have come to call 'intimate crises' between young couples. Most often, the need to run away arose for boys after they had impregnated their girlfriend. On other occasions, engagement in theft or other trespassing of local norms or national laws caused people to flee local sanctions or legal prosecution.

In the last part of the chapter, I ponder how we should understand the larger terrain in which young people from Yumbe engage through their mobility. I argue that they are deeply involved in *frontier practices* that possibly sustain insecurity in this frontier region in which Yumbe is also deeply embedded for the last century and a half. Being part of such a volatile region and with practices adapted to it suggest that people in Yumbe will remain deeply connected with instability in the region for some time ahead.

In the last chapter, which serves as a discussion and conclusion, I take up the debate with recent studies on young people in Africa coming of age in volatile, uncertain environments. I argue that paying more attention to where young people in contemporary Africa 'come from'—in terms of generational embedding, histories, and the environment—is important. Too often the study of youth concentrates on present and future orientations (see for example Mains 2010; Honwana 2012), on youths as actors that 'simultaneously navigate the immediate and the imagined' (Vigh 2006: 13). The present research asks the question: what about their past as it influences their practices (through the workings of memory, identity, the body, emotions such as fear)? The recognition that young people have histories too, that they at least partially base their practices on their past experiences and/or those of their parents, returns our gaze to the social structures they come from (their family relations), their history, and their environment. This perspective is key to a fuller understanding of young people's practices, their contributions to society, and their contribution to social change or social reproduction—questions that become particularly pertinent in the aftermath of conflict. *Habitus* (Bourdieu 1977) is an important concept to mention here. While the notion of *habitus* is perhaps too all-encompassing and static and has difficulty shaking off the connotation it seems to carry that agency has little room in all this (see Ortnor 2006), I do see it as an important sensitizing concept that emerges from reading different layers of my data—not only because of what emerges in daily practices that relate to past experiences, but also because of the way in which these practices are considered natural and are widely accepted. A focus on *habitus* also allows us to question changes in the terrains/environment (Vigh 2006: 12). If people's *habitus* to a certain extent remains similar to that before the peace agreement—as shown in chapters 5 and 7, for example—what does this say about the changes that the peace agreement has really brought about in Yumbe? Perhaps on the experiential level and on the level of social relations, formal peace has not yet fully permeated everyday life.

SAMENVATTING

Nalatenschappen van conflict

De praktijken van jongeren na het vredesakkoord in Yumbe, noordwest Oeganda.

Het is voor de hand liggend dat een proefschrift over onderzoek in Yumbe District in noordwest Oeganda begint met een verwijzing naar de ruïnes die zich verspreid in het landschap bevinden en met referenties naar haar geschiedenis met geweld. Deze ruïnes, een nalatenschap van de Idi Amin periode (van 1971 tot 1979), waarin veel mannen uit de regio aan de kant van Amin vochten, spreken tot de verbeelding. Maar zij roepen geen neutraal beeld op. Het risico bestaat dat deze beelden opnieuw het stereotype van gewelddadigheid versterken over de regio en haar mensen, een beeld dat dominant is geweest sinds de prekoloniale periode.

De ruïnes blijken echter een belangrijk referentiepunt voor de jongeren die opgroeiden in de omgeving van deze ruïnes en soms trots poseren voor deze vervallen huizen van hun vaders en ooms wanneer zij foto's van zichzelf en hun familieleden (laten) nemen. Hoe verhouden deze jongeren zich tot de geschiedenis van de regio? In dit proefschrift bevraag ik de nalatenschappen van decennia lang conflict, in het bijzonder van de conflicten die ontstonden toen Idi Amin verjaagd werd in 1979, voor de jongere generatie in Yumbe. Ik bestudeer hoe jongeren tussen de 20 en 35 die geboren werden ten tijde van conflict, nu omgaan met het verleden en hoe zij zich in hun dagelijkse praktijken verhouden tot de vrede die werd getekend in 2002.

In de introductie van deze dissertatie begin ik met het laten zien van dagelijkse praktijken in hedendaags Yumbe die het bestuderen waard zijn als het gaat om de erfenissen van conflict. Ik laat zien hoe herinneringen aan de geschiedenis van gewapend conflict in Yumbe werden gebruikt om angst op te roepen tijdens de verkiezingen van 2011 in Oeganda. Niet voor iedereen in Yumbe riepen deze herinneringen echter angst op en ik laat zien hoe verschillende sociale actoren omgingen met de verwijzing naar potentieel nieuw geweld. De verschillende praktijken die ik daar blootleg laten zien hoe de erfenis van conflict vorm geeft aan een variëteit van emotionele, sociale en politieke praktijken in de regio vandaag de dag. Ik beargumenteer dat het bestuderen van dergelijke praktijken in het heden kunnen belichten of er een echte breuk wordt ervaren door mensen in het sociaal-politieke domein tussen het verleden en het heden, een verleden gekenmerkt door gewelddadig conflict en een marginale positie en een heden dat officieel vredig is en waarbij het gesloten vredesakkoord in 2002 beloftes omvatte die bedoeld waren om de marginaliteit van de regio op te heffen.

Want als we er vanuit gaan dat de regio een hele lange geschiedenis met conflict en geweld heeft, is de volgende vraag erg belangrijk: Waar ligt de capaciteit van individuen en de gemeenschap om vrede te kennen en na te streven wanneer zij zijn gevormd door een omgeving die lang gekenmerkt is geweest door gewelddadig conflict, en wanneer zij ook door de omliggende gemeenschappen constant opnieuw met dat geweld geassocieerd worden. Dit onderzoek, met andere woorden, bevraagt de

voortdurende invloed van geweld en conflict en hoe deze de samenleving structureert. Tegelijkertijd onderzoek ik de capaciteit van de samenleving en individuen om sociale verandering teweeg te brengen tegenover een dergelijke sterke nalatenschap.

Om deze vragen te onderzoeken bestudeer ik verschillende praktijken van jongeren met behulp van een fijnmazige etnografische benadering die zich in het bijzonder richt op hun dagelijks praktijken en biografische verhaal. Deze methode licht ik toe in hoofdstuk 1. De resultaten van dit onderzoek leggen een ingewikkelde dynamiek bloot en staan me toe om te ontwarren hoe sommige overblijfselen van een door conflict gekenmerkt verleden uitwerken in Yumbe's huidige sociale, economische en politieke weefsel.

Om deze praktijken te begrijpen in hun relatie tot een geschiedenis van conflict, is begrip van de regionale prekoloniale, koloniale en postkoloniale geschiedenis cruciaal. Daarom belicht ik in hoofdstuk 2 deze geschiedenis. Daarbij liep ik aan tegen het feit dat er slechts een beperkte hoeveelheid bronnen bestaan die specifiek over de regio zelf gaan. Veel auteurs die boeken hebben gepubliceerd in de periode tussen 1921 en 1986 belichten de regio vanuit de naburige regio's en slechts in beperkte mate. Later heeft voornamelijk het Refugee Law Project in Kampala bijgedragen aan het optekenen van de regionale geschiedenis (RLP 2004). Ondanks het gebrek aan bronnen probeer ik ten eerste een aangepast licht te schijnen in dit hoofdstuk over hoe de geschiedenis van de Aringa uit Yumbe District zich mogelijk verhoudt tot de geschiedenis van Nubi soldaten in de regio in de pre- en vroege koloniale periode. Dit is belangrijk omdat vaak wordt gesuggereerd dat de Aringa direct beïnvloed waren door deze Nubi legers die in de ruimere regio rondzweven en dat dat de islamisering en militarisering van de regio zou verklaren. Mijn lezing van de beschikbare bronnen suggereert echter dat het proces van islamisering in Yumbe pas na 1914 of 1916 begon en dat dit proces direct verband hield met koloniaal beleid. Ten tweede, hoewel de bronnen beperkt zijn, heb ik geprobeerd een beeld te geven van hoe de periode waarin Idi Amin aan de macht was van 1971-1979 werd ervaren in Yumbe zelf. Dit is relevant omdat er veel mannen uit de regio in die tijd bij het beruchte leger en de geheime dienst kwamen te werken. Amin kwam immers uit de regio en verhiel zich goed tot de moslimgemeenschap in Oeganda in het algemeen (het huidige Yumbe kent een geschatte moslimpopulatie van ongeveer 80%). Over hoe die periode in Yumbe zelf werd ervaren is zeer weinig bekend, mijn bijdrage maakt een begin met het ontsluiten van mogelijke ervaringen in die periode in Yumbe. Ten derde behandel ik in dit hoofdstuk hoe complex de verschillende gewapende conflicten waren in de periode nadat Amin verjaagd werd, van 1979 tot 2002. Ook voor deze periode voeg ik een aantal inzichten toe aan de bestaande literatuur, die voor deze conflicten wel bestaat maar de complexiteit en gelaagdheid ervan nauwelijks overbrengt. Veel geschiedenissen uit deze periode zijn nog niet opgetekend, terwijl een vollediger beeld belangrijk is voor een beter begrip van de geschiedenis van conflict in de regio.

Tegen deze historische achtergrond presenteer ik vervolgens de hoofdstukken die het etnografische onderzoek verder uitwerken. Hoofdstuk 3 belicht het feit dat mensen een terugkerende ervaring hebben met gewelddadig conflict en bestudeert de effecten daarvan op het sociale, economische en politieke leven in Yumbe vandaag de dag. Centraal staan mensen die ouder zijn dan 40 en het slachtoffer werden tijdens één of

meerdere episodes van conflict in Yumbe en/ of op de vlucht in Zuid Soedan tussen 1979 en 2002. Deze groep mensen legt vaak een directe link tussen hun diepe armoede en hun onvermogen om ervaringen uit het verleden te boven te komen. Het hoofdstuk laat in het bijzonder zien hoe hun leven getekend is door materieel verlies en behandelt hoe dit het wereldbeeld van de verschillende generaties beïnvloed. Deze benadering is anders dan de veel voorkomende beschouwing van postconflict gebieden niet direct gericht op psychosociale behoeften van mensen, maar brengt het materiële aspect terug op de agenda om te begrijpen hoe een nalatenschap van conflict door kan werken op volgende generaties.

In hoofdstuk 4 staat een andere groep ouders centraal en de relatie met hun kinderen (de zonen in het bijzonder). Dit hoofdstuk behandelt het thema van militarisme: het concentreert zich op vaders die militairen waren onder Idi Amin en hun verlies van status en bezit na de val van deze president. Het hoofdstuk concentreert zich in het bijzonder op de zonen van deze mannen en hoe zij zich verhouden tot het verloren bezit van hun vaders, dat ze zelf nooit gekend hebben. Het thema 'verlies van bezit' keert hier terug, zij het in een andere vorm. Het hoofdstuk behandelt ook hoe de huidige politiek in Oeganda van herhaaldelijke beloftes van het 'rehabiliteren' van oud-soldaten (onder voorgaande presidenten) en van oud-rebellen en het niet nakomen van deze beloftes een belangrijke rol spelen in het aanmoedigen van veel mensen om hun identiteit van ex-militair/ ex-rebel vast te houden in de hoop op uitgestelde betaling. De militaire identiteit blijft daardoor erg belangrijk ondanks de periode van vrede waarin zich de regio officieel bevindt.

Deze beide hoofdstukken (3 en 4) laten zien dat er reden is om aan te nemen dat het perspectief op het leven van jongeren in Yumbe significant is bepaald door de geschiedenis van conflict en de intieme overdracht van haar gevolgen in relaties tussen ouders en kinderen. Ook de relatie tussen het centrum van de macht (president Museveni) en de periferie (Yumbe District) lijkt sterk gevormd door die lange geschiedenis van conflict zo getuigt de nadruk op de boven genoemde beloftes in die relatie. Hoe gaan jongeren om met deze erfenis? De laatste hoofdstukken van dit proefschrift behandelen de posities, perspectieven en praktijken van jongeren in Yumbe vandaag de dag. In hun praktijken zien we terug hoe ze zich (proberen te) verhouden tot het verleden en uit welke bronnen zij daartoe putten. In deze hoofdstukken komen ook verschillen tussen jongeren en tussen hun praktijken naar voren waardoor het duidelijk wordt dat er geen eenduidig antwoord mogelijk is op de vraag welke nalatenschappen van conflict hun huidige handelen sterk beïnvloeden en hoe. Wel leggen de hoofdstukken ingewikkelde processen bloot die laten zien dat de lokale dynamiek van vrede en conflict erg belangrijk is om te begrijpen.

Het zelfbeeld van jonge Aringa mannen in relatie tot dominante stereotypen, mannelijkheid en geweld in Yumbe vormt het thema van hoofdstuk 5. De historische oorsprong van deze zelfbeelden en de manier waarop zij de sociale verbeelding van de jonge mannen blijven beïnvloeden als het gaat om hun verwachtingen van en mogelijkheden in de toekomst staan centraal. Armoede en de daaraan gerelateerde moeilijkheid om te voldoen aan het mannelijkheidsideaal van de man als kostwinnaar voor hun jonge families spelen een grote rol in het vasthouden aan het stereotypische

beeld van de Aringa. Maar in het hoofdstuk wordt ook aandacht besteed aan de variatie in hoe jonge mannen zich weten te positioneren in relatie tot deze stereotypen. Ik laat bijvoorbeeld zien hoe toegang tot educatie en het vermogen om de familie te voorzien in haar dagelijkse behoefte afstand helpt creëren tot dit dominante beeld van de Aringa. Ook besteed ik aandacht aan hoe andere jongeren, op basis van wat zij ervaren hebben in hun vroege jeugd, nu bewust willen bijdragen aan een vreedzame samenleving om herhaling van de geschiedenis te voorkomen. De jongeren met wie het economisch beter gaat en die iets meer perspectief hebben op een ander leven staan in nauw contact met de jongeren met weinig perspectief en zij proberen hen te helpen aan een inkomen. Maar afgunst speelt voor de armere jongeren een belangrijke rol in het terugvallen op meer gewelddadige percepties over zichzelf als jonge Aringa mannen. In het verleden speelde afgunst een grote rol in het instant houden van geweld in de regio en dit blijkt een belangrijke emotie om te begrijpen dat de huidige vrede in Yumbe gekenmerkt wordt door een fragiele sociale basis tussen arme jongeren en jongeren die het (iets) beter hebben en meer afstand nemen van geweld.

In tegenstelling tot deze analyse laat hoofdstuk 6 zien dat jongeren die het moeilijk hebben wel vaak khat (lokaal *mairungi* genoemd) gebruiken om dit soort emoties te onderdrukken. Zij proberen hiermee de sociale vrede te bewaren en hun ongenoegen en frustratie te bedwingen. Hun ongenoegen gaat over hun marginale economische positie, maar ook over het gebrek aan onderwijs, waarvoor zij vaak hun vaders verantwoordelijk houden. Op meerdere manieren eigenen zij zich een discours over khat en haar werkingen toe dat khat in verband brengt met vrede. Het hoofdstuk laat zien op welke niveaus khat mogelijk bijdraagt aan een meer vredige samenleving en op welke vlakken het bijdraagt aan sociale conflicten. Voornamelijk in de huishoudens van deze jonge mannen die gemiddeld genomen meestal getrouwd zijn en twee kinderen hebben, draagt khat bij aan conflict. In deze huishoudens lijken de khat gebruikers een dynamiek voort zetten van ouders die geen geld hebben om hun kinderen naar school te sturen, iets waar ze hun eigen ouders van beschuldigen; het beetje geld dat zij verdienen gaat vaak op aan khat.

In hoofdstuk 7 komt de mobiliteit naar de nieuwe republiek Zuid-Soedan aan bod. Gedurende 2011 en 2012 gingen jongeren uit Yumbe in grote aantallen de grens over om zich (tijdelijk) in Juba te vestigen en daar een beter leven te vinden. Ondanks het geweld dat daar plaats had, onder andere gericht tegen immigranten uit Oeganda en Kenia, waren de jongeren niet te houden. Hun verhalen over het verleden en hun kijk op hun omgeving helpt dit te verklaren. Zij hebben geleerd dat conflict normaal is in de regio, en dat conflicten ook mogelijkheden bieden, voor handel bijvoorbeeld. Het feit dat zij meer gericht waren op de mogelijkheden dan op de risico's in Zuid-Soedan verklaar ik bovendien onder andere vanuit de historische relatie van de Aringa met het beroep van handelaar en hun gebrek aan alternatieven om geld te verdienen in Yumbe. Als we naar de meer specifieke motivaties kijken van jongeren om naar Juba of andere plaatsen in Zuid-Soedan te vertrekken dan komt nog een ander beeld op. Veel jonge mannen ontsnapten naar Juba als zij een meisje zwanger hadden gemaakt, als zij beschuldigd werden van hekserij, en anderen als zij betrokken waren geraakt bij diefstal, aanranding of verkrachting. In deze gevallen probeerde men vervolging te voorkomen door te

vluchten naar Juba. Ook een enkele vrouw ging op de vlucht voor huwelijksperikelen of diefstal.

In het laatste gedeelte van hoofdstuk 7 reflecteer ik op hoe we deze grotere regio (van Yumbe tot Zuid-Soedan) moeten begrijpen als terrein waar bepaalde praktijken overheersen. Een terrein waar onveiligheid heerst maar ook omarmd wordt door velen omdat zij er hun voordeel mee kunnen doen. Onveiligheid en conflict dragen vaak direct of indirect bij aan handelsmogelijkheden (denk aan vluchtelingenstromen en de instroom van hulpgoederen) en aan mogelijkheden te vluchten naar gebieden waar men niet gezocht wordt. Deze analyse doet begrijpen dat bepaalde praktijken van de jongeren die in dit hoofdstuk beschreven worden, bijdragen aan het in stand houden van de instabiliteit van de grotere regio.

In het laatste hoofdstuk, de conclusie van dit proefschrift, ga ik terug naar de debatten in recente studies die gaan over jeugd in conflictgebieden of gebieden die gekenmerkt worden door onzekerheid in Afrika. Vaak ligt in die studies de nadruk op de actuele situatie waarin jongeren zich bevinden, de manier waarop zij hun toekomstperspectieven weten te bereiken en de toekomstperspectieven van deze jongeren. Maar ik beargumenteer dat er meer aandacht nodig is voor het begrijpen van 'waar jongeren vandaan komen'. Daarmee bedoel ik dat er aandacht nodig is voor een generationele kijk op jeugd (het inbedden van de studie van jeugd in een studie van generaties) en voor (lokale) geschiedenissen. Alleen op die manier kunnen we begrijpen hoe het verleden doorwerkt in het heden en meer inzicht krijgen in het waarom van de praktijken van jongeren, hun bijdrage aan de maatschappij en aan sociale verandering en de sociale reproductie van bepaalde patronen. Inzichten die van groot belang zijn in conflict en in de nasleep van conflict.

Zo beargumenteer ik dat er, voor het geval van Yumbe weliswaar een theoretische breuk bestaat met het verleden door het tekenen van een vredesakkoord, maar dat sommige praktijken, emoties en herinneringen van jongeren (maar ook ouderen) die sterk worden gevormd door de ervaringen met conflict in het heden, in specifieke vormen voortduren. Dit doet mij concluderen dat op het niveau van dagelijkse ervaringen en sociale relaties, de formele vrede zich nog niet volledig heeft weten te verankeren.